

Тема. Цивільно-правова відповідальність

Цивільно-правова відповідальність - установлена законом негативна реакція держави на цивільне правопорушення, що виявляється в позбавленні особи певних цивільних прав чи накладенні на неї обов'язків майнового характеру.

Підставами для цивільно-правової відповідальності є: - наявність майнової шкоди (у грошовому виразі - майнових збитків);

- протиправність поведінки (дія чи бездіяльність);
- вина;
- причинний зв'язок між збитком і протиправною поведінкою.

Змістом її є компенсація й повне відшкодування збитків (реальних втрат, неотриманих доходів), тобто шкоди, вираженої у грошовій формі. Відшкодування збитків не звільняє особу від виконання обов'язків, які вона має виконати, наприклад за договором. Так, продавець, який не передав товар покупцеві у передбачений договором термін, зобов'язаний не тільки відшкодувати **збитки**, а й передати йому товар. Це називається **виконанням зобов'язання в натурі**.

Окрім відшкодування збитків, можуть сплачуватися, наприклад, **штраф чи пеня**. Цивільне законодавство передбачає також відшкодування **моральної шкоди**.

Із Цивільного кодексу України Стаття 23 1. Особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав. 2. Моральна шкода полягає: 1) у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; 2) у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; 3) у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; 4) у приниженні честі, гідності, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи. 3. Моральна шкода відшкодовується грошми, іншим майном або в інший спосіб. Розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом... При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості. 4. Моральна шкода відшкодовується незалежно від майнової шкоди...

На відміну від кримінальної чи адміністративної, цивільно-правова відповідальність може наставати і без вини, приміром, внаслідок діяльності, пов'язаної з предметом, що не піддається повному контролю людини, а тому становить підвищену небезпеку для оточення (транспортні засоби, механізми, вибухові речовини, службові собаки, дикі тварини тощо)., **тобто джерелом підвищеної небезпеки**. Завдану таким предметом шкоду і збитки відшкодовує, як правило, його володілець. Якщо шкоди завдано за обставин, які не можна передбачити - землетрус, повінь, лісова пожежа, воєнні дії, страйк та ін., — відповідальність не настає.

Завдання для закріплення.

Визначте, чи є підстави для цивільно-правової відповідальності і що може бути компенсоване у наступних випадках:

1. Микола замовив у транспортного підприємства вантажне авто для перевезення меблів. Проте під час перевезення була ожеледиця, водій не впорався з керуванням, врізався у стовп і меблі було пошкоджено.

2. Сашко позичив у Івана 300 грн. на один місяць. Пройшло вже півроку, але гроші Сашко повернув, посилаючись на відсутність доходів.

3. У родини Петренків собака породи доберман-пінчер вибіг з квартири через незачинені двері на двір і сильно вкусив сусідське дівча, через що в лікарні прийшлося накладати шов на рану.

Обговорення

2. Особливості цивільно-правової відповідальності малолітніх і неповнолітніх.

Робота в парах з текстом (стор. 87-88) :Опрацюйте матеріал та вирішіть завдання 5. Обговорення

Текст:

Розрізняють відповідальність осіб до 14 років, з 14 до 18 років, Із Цивільного кодексу України Стаття 1178 1. Шкода, завдана малолітньою особою (яка не досягла чотирнадцяти років), відшкодовується її батьками (усиновлювачами) або опікуном чи іншою фізичною особою, яка на правових підставах здійснює виховання малолітньої особи... Стаття 1179 1. Неповнолітня особа (у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років) відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах. 2. У разі відсутності у неповнолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. Якщо неповнолітня особа перебувала у закладі, який за законом здійснює щодо неї функції піклувальника, цей заклад зобов'язаний відшкодувати шкоду в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі, якщо він не доведе, що шкоди було завдано не з його вини. 3. Обов'язок батьків (усиновлювачів), піклувальника, закладу, який за законом здійснює щодо неповнолітньої особи функції піклувальника, відшкодувати шкоду припиняється після досягнення особою, яка завдала шкоди, повноліття або коли вона до досягнення повноліття стане власником майна, достатнього для відшкодування шкоди. Стаття 1180 ... 2. У разі відсутності у неповнолітньої особи, яка набула повної цивільної дієздатності, майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником... Обов'язок цих осіб відшкодувати шкоду припиняється з досягненням особою, яка завдала шкоди, повноліття.

Що найбільше цікавитиме людину, якій завдано матеріальної шкоди: не повернуто вчасно борг, вийшов із ладу холодильник, що мав гарантію?

Переважно компенсаційний характер цивільно-правової відповідальності, основна мета — відшкодування завданих збитків. Чи можлива ситуація, коли винний самостійно вирішить відшкодувати завдані збитки? Так.

Чи буде, на вашу думку, притягнуто до відповідальності крадія або вбивцю, якщо не буде заяви, яка б порушувала питання про його відповідальність? Чи є така заява обов'язковою для порушення справи правоохоронними органами?

Позовний (приватний) характер цивільно-правової відповідальності, необхідність заяви зацікавленої (постраждало!) сторони для втручання суду.

Види цивільно-правової відповідальності та особливості цивільно-правової відповідальності неповнолітніх

Розгляньте ситуацію і визначте, хто має відшкодувати збитки.

1. Четверо чоловіків пішли до лісу. Вони розпалили багаття й випадково підпалили мотоцикл, який стояв поруч, завдавши власникові збитки на суму 20 000 грн. Постраждалий цікавиться, як йому відшкодувати збитки, до кого з чотирьох можна подавати позов? (Уразі завдання шкоди закон стоїть на захисті постраждалого, тобто він може подавати позов за власним вибором — або до кожного, або ж до будь-кого з учасників підпалу на власний розсуд, причому на повну суму завданих збитків — у цьому випадку йдеться про солідарну відповідальність: «Один за всіх і всі — за одного».)

2. Троє дівчат-студенток домовилися про тимчасовий (на навчальний рік) найм житла у бабусі. Але через місяць вони відмовилися сплатити кошти, посилаючись на відсутність коштів. (У цьому випадку настає договірна цивільно-правова відповідальність, яка походить від раніше укладеного договору. У цьому випадку кожен має відповідати з огляду на частку зобов'язання. Отже, якщо вони спільно користувалися житлом, кожна з них має відшкодувати третину вартості найму. Така відповідальність носить назву дольової {«Кожен за себе»}).)

3. Школяр, граючи на дворі, випадково розбив скло вітрини магазину в сусідньому будинку. Власник магазину намагається отримати відшкодування. Чи вдасться йому це зробити? {Школяр ще не має джерел доходу, щоб самостійно розрахуватися з постраждалим, але це не звільняє його від відповідальності. До відповідальності притягаються батьки, вони мають відшкодувати збитки (субсидують школяра). Звідси назва відповідальності — субсидіарна.)

Д.з зробити конспект та надіслати на адресу nika.grom5@gmail.com